

ARTIGA 5

Abril
2008

REVISTA D'ART I PENSAMENT CONTEMPORANI

Fotografia © Pep Borrell Garciapons

// PORTADA: **RUFINO MESA** □ CAPELLA TURKANA
LA COMELLA PER PEP BORRELL GARCIA PONS, GERARD GIL I LLUÍS VIVES

**ENTREVISTA
A CHANTAL GRANDE**

// ANTONIO SALCEDO

.....
Chantal Grande és una persona àmpliament coneguda en el món de l'art a l'estat espanyol i més concretament en l'àmbit de la fotografia. Ella és una pionera en el camp de les galeries i del col·leccionisme dedicades a aquest art.

.....
Naturalment, en la celebració de SCAN a Tarragona, Chantal Grande té un paper molt destacat, cosa que podrem comprovar en la present entrevista.

El teu interès per la fotografia d'on ve?

.....
El meu marit era un fotògraf aficionat. Com que en aquells anys l'únic lloc on es podia aprendre fotografia era a les agrupacions fotogràfiques, ens vàrem fer socis de les de Tarragona. L'any 1981 hi va haver unes trobades a la Fundació Miró (Jornades Catalanes sobre la Fotografia), durant aquestes jornades vàrem conèixer gent de tot l'estat espanyol. Per organitzar el debat vàrem contactar amb artistes joves que havien passat pel concurs, com Fontcuberta, Ferran Freixa, etc. A partir d'aquí els fotògrafs ens varen proposar obrir una galeria, que es va inaugurar a Tarragona l'any 1981.

Era un atreviment obrir una galeria aquí a Tarragona?

Sí, realment ho era. Vàrem tenir un avantatge, en aquells anys hi havia molt poca activitat en el camp de la fotografia. A Madrid no hi havia cap galeria dedicada a la fotografia. A Barcelona hi havia El Espectrum de Guspí. Tarragona era una mena de territori neutral. Al voltant de la galeria es va formar un grup de fotògrafs importants, que viatjaven cada any a Arles.

El fet de participar en les reunions de Barcelona et va permetre estar en contacte amb aquest grup de fotògrafs i després portar-los a Tarragona?

Si. La primera exposició de Fontcuberta ja era una aposta molt forta. Quan una galeria té en el seu currículum un full blanc, el fet que un dels fotògrafs més importants de l'àmbit nacional vulgui apostar per a tu, significa un suport molt important de cara a la resta de fotògrafs, tant nacionals com internacionals.

Parlem de la futura Fundació que portarà el mateix nom de la Galeria Forvm. La memòria, la història de la galeria serà present a la Fundació?

Absolutament. Hi aniran les obres acumulades i la documentació, catàlegs, llibres, CD, DVD, etc.

Hi haurà exposicions permanents i temporals?

La idea és donar vida a l'espai, que sempre hi hagi fotografies exposades. Pot començar amb la programació de SCAN. Hem decidit retardar l'exposició del fons de la col·lecció per donar a conèixer el talent d'una artista noruega: Margaret de Lange que presenta un treball molt intimista i personal.

Què ens pots dir de l'SCAN?

SCAN em sembla un projecte que pot ser clau per a la ciutat. Crec que cal donar-li un cos original. Crear nous discursos i noves formes de presentació, sense deixar de donar suport o presentar els mestres o alguna que altra figura rellevant del nostre medi. Aquí la ciutat té una oportunitat única. Aquest esdeveniment pot servir com a punt de partida a l'espera del Centre d'Art Contemporani.

A part de la mostra de la fotògrafa belga en comissaries dues més..

Si, la de Stephane Couturier al Tinglado 2 en la qual portem treballant dos anys. És un creador especialitzat en la fotografia de ciutats, que viatja arreu del món i era difícil centrar-nos en un projecte nostre. Vàrem decidir presentar un *Work in progress*. Un treball que començarem a presentar al Tinglado. La tercera és la de la Fundació Caixa Tarragona, *Tarraco, una mirada actual*, en la qual set reconeguts fotògrafs: Joan Fontcuberta, Jorge Ribalta, Jordi Bernadó, Toni Catany, Xavier Ribas, Bleda y Rosa i Lluís Vives ens aporten la seva visió del patrimoni històric de Tarragona.

**FOTOGRAFIA I ARXIUS
A TARRAGONA**

// JOSEP MARTI BAIGET

Director de l'arxiu municipal de Valls.

.....
A dia d'avui, a les comarques de Tarragona, com arreu del país, una gran part dels arxius públics, i també els museus, han assumit la responsabilitat de la custòdia de fons i col·leccions fotogràfiques, amb la clara voluntat de conservar aquest patrimoni.

Tenim un centre públic dedicat integralment a la preservació, l'estudi i la difusió del patrimoni visual, el Centre de la Imatge Mas Iglesias, de Reus. Tenim fons i col·leccions destacables al Museu d'Art Modern de Tarragona, que conserva, entre altres, una extraordinària col·lecció de daguerreotips, executats majoritàriament pel pintor vuitcentista Vicent Rodés. Tenim els fons del Museu d'Història de Tarragona, i els de l'Arxiu Històric de Tarragona, que en els darrers temps ha potenciat extraordinàriament la recuperació del patrimoni fotogràfic. I sense moure'ns de la capital, tenim els fons de l'Arxiu Històric del Port i els de l'Arxiu Històric Arxidiocesà. Tenim l'extraordinari fons fotogràfic de l'Arxiu Municipal de Valls, un dels pioners (1965) a Catalunya, que ha generat des d'aleshores el seu propi fons, a més de

dedicar-se intensament a recuperar el patrimoni fotogràfic de la ciutat. Tenim una bona col·lecció fotogràfica al Museu de Valls, sostinguda en la fotografia publicitària de Pere Català Pic i el fons fotogràfic de l'arquitecte Cèsar Martinell.

Tenim més centres amb col·leccions fotogràfiques destacables: l'Arxiu Comarcal de l'Alt Camp, l'Arxiu Comarcal de les Terres de l'Ebre, l'Arxiu Municipal de Tarragona, el Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí, el Museu Arxiu de Montblanc i l'Arxiu Montserrat Tarradellas i Macià al monestir de Poblet, entre altres.

El fet que tant els arxius com els museus s'hagin dedicat, sobretot durant la darrera dècada, i amb intensitat desigual, a la recuperació del patrimoni fotogràfic, no vol dir que els primers ho hagin fet exclusivament des del punt de vista documental i els segons primant la creació artística. A hores d'ara l'aiguabarreig és total, com s'entén perfectament si es té en compte que l'autor no privilegia el tema i que qualsevol fotografia és susceptible d'integrar ambdós valors, i que aquests, amb el temps, canvien. És hora de fer un pas endavant. La fotografia ha tancat un cicle històric i n'ha iniciat un altre de diferent. Cal demanar als centres titulars d'aquests fons que tinguin la valentia de coordinar els esforços, amb l'objectiu d'arribar a conèixer els fluxos fotogràfics que s'han produït a les nostres comarques des de mitjan segle XIX fins als nostres dies. Hem d'acabar sabent quin és el patrimoni fotogràfic que s'escampa per la nostra geografia. Hem de saber quins eren els àmbits d'actuació dels nostres fotògrafs, professionals i aficionats, sedentaris i ambulants, més enllà del seu estudi o la seva galeria. I mentre fem tot això, hem de ser capaços de coordinar els mitjans de què disposem individualment, per tal de facilitar la consulta global dels fons sense necessitat d'haver de peregrinar d'un centre a l'altre per aconseguir una imatge que existeix, però no sabem on és.

SCAN. MANIFESTACIÓ FOTOGRÀFICA

Tarragona del 14 al 20 d'abril de 2008. Diverses ubicacions.

Artiga ha ofert als responsables de la comissió artística i de la coordinació de SCAN un espai des d'on explicar els objectius i les idees que han determinat la creació del certamen i el seu aterratge a Tarragona.

El Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, conscient de la necessitat d'un espai de reflexió, debat i visibilitat en l'àmbit de la fotografia i la imatge, ha posat en marxa el projecte SCAN, manifestació fotogràfica, que s'ha presentat a Tarragona.

SCAN'08 ha ofert un marc de diàleg i ha pres el pols del que avui, al nostre país i al món, representa el nou context de la fotografia i la imatge. SCAN'08 compta amb un comitè artístic integrat per David Balsells, Pep Benlloch, Marta Dahó, Joan Fontcuberta i Tanit Plana, coordinat per Mariona Fernández. Aquesta edició zero ha permès al Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació entrar en diàleg amb especialistes, creadors i col·lectius, reconsiderar el que haurà de ser un encontre periòdic en el camp de la fotografia i la imatge a Catalunya.

Un dels eixos principals de SCAN és el projecte TALENT LATENT, tret de sortida d'una proposta nova dedicada a

visibilitzar els projectes més atractius d'aquells artistes amb carreres incipients que, per la seva qualitat, estan destinats a ocupar una part rellevant de l'escenari artístic global.

Els 15 artistes seleccionats entre més de 100 propostes rebudes han estat Magda Stanová (Eslovàquia), Aleix Plademunt (Catalunya), Bruno Arbesú (Espanya), Fiona Hackett (Irlanda), Nico Baumgarten (Alemanya), Carla Vereá (Mèxic), Ugnius Gelguda (Lituània), Donatella di Cicco (Itàlia), Yann Gross (Suïssa), David Ferrando (Espanya),

Núria Güell (Catalunya), Tehnica Schweiz (Hongria), Ewa Axelrad (Polònia), Moira Ricci (Itàlia) i Ali Taptik (Turquia). Talent latent és una zona franca per a la fotografia en una època en la qual, precisament, la fotografia apareix sense ser convocada i es fa servir gairebé sense pensar. No és un reducte des del qual parlar en minoria ni una

redundància sobre si són necessàries les imatges o no, en una època ja determinada per elles. La selecció d'aquests quinze autors i la seva presentació conjunta pot ser vista com un modest intent de depuració de l'ús fotogràfic, ara que l'allau d'imatges amenaça el seu poder comunicador i es qüestiona com mai la seva relació directa amb el referent. La interpretació de les imatges ha esdevingut un element clau dintre del debat visual. D'aquí la seva necessària ubicació en un context històric que li proporcioni un hàbitat, un espai concret des d'on pugui ajustar les seves opinions i redefinir la seva pràctica. Aquesta exposició es genera com un recorregut des de l'espai públic, cultural i políticament construït, fins a certs espais privats on la fotografia fa emergir veus pròpies, algunes expressades com un murmurí. Les obres presentades es relacionen des del compromís personal dels autors amb la fotografia, qüestionant o potenciant la seva capacitat comunicadora, fins a la pròpia dissolució del mitjà en altres llenguatges expressius com ara el dibuix, el vídeo i l'animació.

Entenem que l'art visual necessita sentir la palpitació del seu present, així com tenir coneixement del que l'ha precedit. Aquesta doble consciència enllaça amb una qualitat característica de la fotografia: ser testimoni del seu moment històric i no poder evitar referir-se, a causa de la seva particular relació amb el temps, als propis orígens.

CHEMA MADDOZ 2000-2005

// JOSÉ CARLOS SUÁREZ

La fotografia construïda.
Antològica de Chema Madoz
al Tinglado 1

Port de Tarragona. Abril – maig.

www.chemamadoz.com // www.porttarragona.es

L'atorgament l'any 2000 a Chema Madoz (Madrid, 1958) del Premi Nacional de Fotografia, va significar el reconeixement de tota la trajectòria d'un dels nostres fotògrafs més singulars. L'exposició que podem contemplar al Tinglado 1 del Port de Tarragona inclou una selecció d'obres fetes entre 2000 i 2005. En elles veiem quines han estat les preocupacions i quins els plantejaments que han presidit el seu treball des de llavors i que no són sinó l'evolució lògica i coherent d'un artista que sempre

s'ha deixat seduir per la poètica de l'objecte i la seva representació.

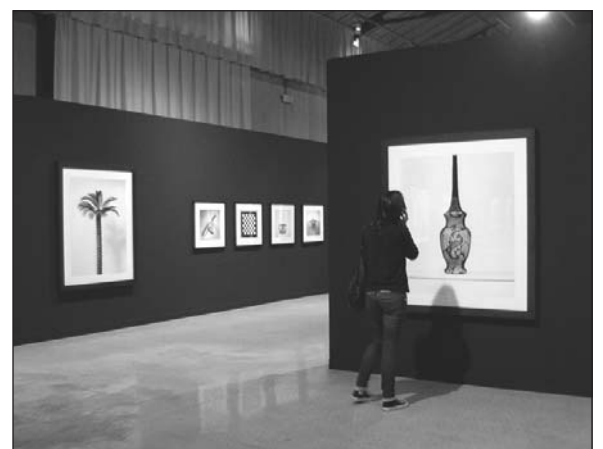
Els seus objectes existeixen fotogràficament. Són la imatge fotogràfica d'una imatge real construïda, a partir d'objectes trobats i manipulats que posteriorment són fotografiats –com si es tractés de fotomuntatges. Objectes utilitzats per plasmar –construir– idees, com el poeta utilitza la paraula. D'aquí el caràcter poètic d'una obra que s'apropa a la poesia visual, cultivada, entre d'altres, per l'inoblidable Joan Brossa, amb qui el nostre artista col·laborà realitzant conjuntament el llibre Poemari, editat el 2003.

La seva obra, en tant que imatge composta, representa, enfront de la fotografia «directa», la fotografia «construïda», cosa que equival a una construcció de noves realitats a partir de realitats preexistents, inventades i, en alguns casos, deduïdes o suggerides, que transcendeixen la realitat o realitats de referència. La descontextualització que suposa qualsevol «muntatge» i la incorporació de nous significats que se superposen a la realitat principal, juntament a l'ús de la metàfora, l'el·lipsi i altres figures retòriques visuals, confirmen que les imatges, malgrat la seva contundència i rotunditat, no són sinó fragmentacions de la pròpia realitat i el seu sentit últim els ve donat per com es relacionen, conscientment o inconscient, les unes amb les altres. El muntatge, entès com la fase final de la construcció narrativa, evidencia els processos de significació pels quals passen, així com els seus mecanismes.

Les seves fotografies, en les quals utilitza amb precisió i en benefici propi els recursos i les tècniques de la

fotografia publicitària, són com els *ready-made* duchampanians, evocuen l'encontre fortuït entre una màquina de cosir i un paraigües en una taula de dissecció, fet del qual parlava Lautremont i, com en aquell cas, la bellesa que es crea en l'estranya unió resideix tant en la factura tècnica i formal com en les conjuncions de realitats que s'estableixen, que poden semblar inconnexes, desmanegades o, fins i tot contradictòries, en les quals la subtileza del tractament juntament amb la ironia que emana de la càrrega simbòlica, ens provoca una agradable sorpresa visual i ens fa dibuixar un lleu somriure que no és sinó complicitat i aprovació.

Un treball que deu molt a l'art conceptual i efímer i, com en ells, només queda la imatge fotogràfica com a testimoni de la seva existència real. No us la perdeu, és tot un exercici d'intel·ligència que provoca el seu exercici de la reflexió sobre allò que veiem i com ho veiem, un autèntic plaer que justifica el merescut premi.

FOTOGRAFIA AL CAMP DE TARRAGONA. ORÍGENS I IDENTITAT

// ASSUMPTA ROSÉS

.....
Fem una mica d'Història: Membres de famílies riques i il·lustrades del Camp de Tarragona iniciaven al segle XIX el camí de la fotografia i deixaven impagables arxius, alguns salvats. Els «retratistes» professionals, els fotògrafs aficionats i els artistes-fotògrafs els han agafat successivament el relleu. Pere Català Pic, retratista de Valls és l'exemple més brillant de professional creatiu, modern i polifacètic. El seu fill Català Roca, geni de la fotografia, repartia el talent entre la fotografia de reportatge, l'experimental, el cinema i les col·laboracions amb artistes. En paral·lel a Català Roca, treballà l'oriünd de Reus Joaquim Gomis, esperit refinat que feia pedagogia de l'obra de Miró i Gaudí a través de la fotografia i dels primers audiovisuals. Durant els anys seixanta i setanta, les Agrupacions Fotogràfiques feien el seu paper. A Reus, Josep M. Ribes Prous i Enric Pàmies Carreté dinamitzaven el sector i uns fotògrafs reusencs (els abans dits més Josep Branchat, Josep Maria Llauredó i d'altres) s'instal·laven al palmarès de molts concursos d'Espanya i del món. Promogueren Fotosport, les Biennals de Fotografia Europa, la Mostra Estatal d'Art Fotogràfic Contemporani i el Premi local Medalla Gaudí, organitzaven cursos, exposicions, etc. Ribas Prous recopilava fotografies antigues i arxius de fotògrafs pioners per al fons del Museu de Reus i de tot plegat en naixerà el Centre Mas Iglesias

el 2006. A Tarragona, Joaquim Cabezas i d'altres tiraven endavant l'Agrupació local.

En els anys vuitanta i noranta destaquen fotògrafs professionals d'èxit com Pep Escoda, Josep Borrell Garciapons i Carles Fargas. El Museu d'Art Modern de Tarragona s'obria a la fotografia moderna i administrava els arxius històrics de la Diputació. El Museu de Valls reunia una col·lecció dels Català i, més endavant, l'envoltarà dels millors autors catalans contemporanis.

Fins als anys vuitanta (i encara molt tímidament), la fotografia no va entrar a les galeries d'art com a producte comercial de valor artístic. Abans l'única sortida eren els concursos i els encàrrecs publicitaris o privats. La creació de la galeria Forvm per Chantal Grande i David Balsells a Tarragona el 1981 va acostar grans autors i revelà un futur a la fotografia entesa com a obra d'art dins el camp dels llenguatges contemporanis. Artistes locals que utilitzen la imatge fotogràfica com a eina, com el precursor Marcel Pey o Rufino Mesa, Francesc Vidal, Montse Cortadellas, Anton Roca, Manel Margalef, Gemma Clofent o Lluís Vives, no són rareses.

La creació de l'especialitat de fotografia artística a l'Escola d'Art i Disseny de la Diputació a final dels noranta, va obrir una via de formació de professionals i creatius. L'Aula de Cinema de la URV promoguda per José Carlos Suárez i la implantació del primer cicle de la carrera de Comunicació Audiovisual reforcen l'oferta educativa. Una nova generació de fotògrafs procedents d'aquests o d'altres estudis, s'afirma en el nostre present: Vanessa Pey, Silvia Iturria, Esperança Cobo, Lluç Queralt, Arnolfini o Gerard

Gil; que adopten uns llenguatges beneficiats per les noves tecnologies i per l'assimilació, ara sí, de la fotografia i el vídeo en l'oferta de galeries i museus.

Aquest esbós històric, incomplet i discutible, em serveix per apuntalar una idea: el sector de la fotografia s'ha dividit entre fotògrafs professionals (retratistes, reporters, publicistes, documentalistes), en fotògrafs de concurs (o autors de «fotografia artística») i en artistes visuals que utilitzen la imatge fotogràfica. Aquests tres àmbits han semblat separats per una gran barrera estètica, comercial o conceptual i, al meu parer, s'han remarcat excessivament les distàncies. Només cal evocar la figura de Francesc Català Roca per veure com diferents aspectes poden confluïr, sense pèrdua, en un autor.

La Primavera Fotogràfica, que va créixer a Tarragona en les darreres edicions, va tenir l'encert de sumar forces i sustentar-se sobre bases efectives: varietat d'oferta, qualitat, captació de públic i unió del territori en un projecte obert. Ara mateix, l'impuls que representa el nou projecte SCAN, obliga a resituar-se. SCAN no cau sobre un desert, sinó en un lloc on la fotografia té història i present. Malgrat les inevitables susceptibilitats (aquí i a Barcelona), la iniciativa ha de ser ben rebuda, com un premi merescut. SCAN pot aportar mitjans materials, obertura, suport teòric, creació d'un centre de fort magnetisme i convocatòria internacional. Si es pot mantenir, serà un altre món. Sense menystenir la feina feta, ni perdre l'oremus.

Carthoneret. Veller de la Frontera (Catalis). © Francesc Català Roca. 1959.

Munt Gel. © Lluís Vives. 2007.

**GAIREBÉ 3500 CARÀCTERS
PER A UN MÓN DIVERS.
RUFINO MESA**

// PERE SALABERT

El bosc d'escultures **La Comella** creat per Rufino Mesa es presenta vist pels ulls dels fotògrafs Pep Borrell Garciapons, que ha fet un reportatge de cent peces instal·lades; Lluís Vives, que ha fotografiat l'entorn natural on s'ubiquen les obres i Gerard Gil, autor d'un vídeo. S'ha editat un catàleg amb escrits d'Antonio Salcedo i Magí Sunyer.

Museu d'art Modern de Tarragona. Abril – maig.
www.altanet.org/MAMT // www.tesisenxarxa.net

Pere Salabert ha escrit per a *Artiga* una introducció al treball de Rufino Mesa.

L'art «arrodoneix el que la naturalesa no ha acabat», «imita la naturalesa», «crea una altra naturalesa», «produeix simulacres», «mostra la personalitat de l'artista», «afirma la seva originalitat»... Fórmules així intenten captar la funció, si no l'essència de l'art, sense més fortuna que el molt migrat producte de creences estètiques sense futur. Si l'art té alguna grandesa, no li ve d'alguna gran fórmula definitòria de validesa universal, sinó del fet de no admetre cap fórmula duradora. I lluny d'al·ludir algun «misteri», això ens informa que només una definició transitòria que

apunti a un art particular —un artista, una obra—, podrà comunicar-nos alguna cosa de valor.

Un cop dit això, què direm de Rufino Mesa? Que té la naturalesa per interlocutora. Perquè no la imita, no en fa cap simulacre ni afirma una originalitat que no és més que el propi origen.

Mesa ni imita, ni arrodoneix ni recrea la naturalesa; conversa amb ella, dialoga tot l'any amb l'arbre o amb la seva catifa de fullaraca a la tardor; demana a la roca que li mostri el seu còsmic embaràs i interpel·la a la Terra tot esperant saber fins on cal perforar per travessar el seu cos d'infinites troballes. És d'aquest diàleg que prové la seva obra, aquest diàleg el que projecta dosificat l'intercanvi inacabable de l'artista i la naturalesa.

Condicionada tant pel conceptualisme com per l'activisme performàntic, una part de l'art actual és massa extensa com per ignorar-la sense passar per partidista. És un art amb un interès formal, estructural o fins i tot funcional que sembla secundari, o gairebé inexistent, si el comparem amb la personalitat de l'artista i els seus propòsits. Malgrat el seu valor innegable, les obres fan la sensació que allí encara queda alguna cosa per dir, inexpressada. I això ens duu a pensar dues coses. Una, que lluny de les teories clàssiques de l'estètica, el valor d'aquesta mena de producció rau avui en un desequilibri —causa de variació— entre l'obra «present» i allò altre que ella conté de les «intencions» de l'artista en fer-la; dos, que per aquest motiu precisament, obres així, en incloure dosis variables d'insatisfacció, produeixen al capdavant una estranya satisfacció. M'allargaria per no res si ara mirés d'explicar com s'ho fa la recepció estètica per evitar amb aquest art l'antiga contemplació immòbil —beata, diria— i fomentar

el seu contrari: un moviment d'oscil·lació entre pols oposats. És el que trobem en l'obra de Rufino Mesa: intercanvi amb la naturalesa i diferència entre l'obra present —sovint lacònica en la seva expressió formal— i la riquesa dels continguts. ¿Per què? Perquè lluny de ser expansiu, centrífug, a Rufino Mesa cal qualificar-lo d'artista centripet. Poca projecció, molta introjecció. Així cada una de les seves obres guarda dintre seu el perquè de la seva existència, rica d'interioritats que la justifiquen tot protegint-la de la llum del dia.

Els deus d'Egipte o Grècia, ¿que no romanien en la foscor dels temples sense manifestar-se a l'exterior? Doncs bé, també l'art de Mesa empra les obres com a protecció i embolcall privilegiat, «temple» d'uns continguts. Aneu-ho a veure. Quantes de les obres de Rufino Mesa són espais receptaculars que ens inviten a accedir-hi? Una gran part. Són fetes per entrar-hi. Aneu a la *Gliptica* o a la *Capella Turkana*: entreu-hi. Però, què hi ha dintre? La vostra presència física, la còrpora que us pertany enfrontada a una naturalesa vertiginosa i acollidora alhora. Res més. La naturalesa incomprensible i, per això mateix, inexpressable.

¿La *Gliptica*? Un viatge iniciàtic al capdavant de la Terra, allí on la Terra es diu a ella mateixa tot suggerint la humana desolació. Allò és el ventre de la Terra i el pou saturat de blau, presó de cel... Dalt i baix. ¿I la *Capella Turkana*? Ah, allí no n'hi ha, de viatge. O sí que n'hi ha, però sense desplaçaments. Un viatge de quietud, una mobilitat d'inèrcia física, mena d'inactivitat mental dinàmica. No és pas l'èxtasi d'elevació mística, sinó aquell altre, contrari, que davalla vers la foscor d'una naturalesa originària, acollidora. La Gran Mare.

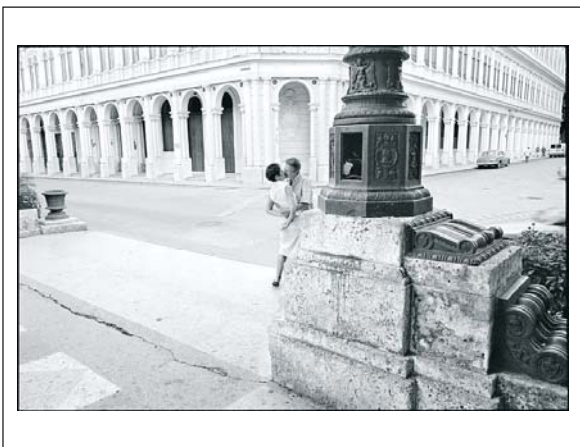
Fotografies esquerra © Pep Borrell Garciapons. Fotografies de dalt i baix © Lluís Vives.

□ Juan Manuel Diaz Burgos | Deseo

Centre de la Imatge Mas Iglesias – Reus. Abril – juny.
http://cimir.reus.net

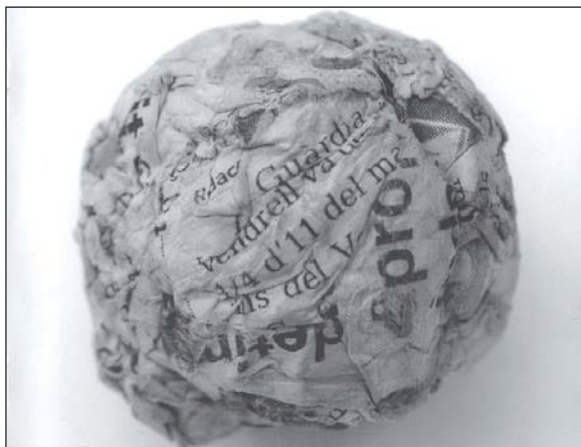
Juan Manuel Diaz Burgos (Cartagena 1951) és un reconegut fotògraf, director del Centro Histórico Fotográfico de la regió de Múrcia. Fotògraf de reportatge, ha viatjat molt per llatinoamèrica, especialment per Cuba i Santo Domingo. Allí ha realitzat la major part de fotografies que ha presentat en diferents exposicions i llibres: *Raiz de sueños*, *La Habana*, *Visión interior* o *Malecón de la Habana*. A *Deseo* capta la sensualitat i el narcisisme que són un tòpic i una evidència en els països llatins. Imatges robades de les carícies expressades amb absència de pudor o, simplement captades amb l'acceptació còmplice dels protagonistes.

□ Jordi Erola | Geografia domèstica

Serveis Territorials de Cultura – Tarragona. Març.

Dins el cicle Accions d'Art Emergent, Jordi Erola ha presentat les seves obres/reflexions sobre les conseqüències i associacions imprevistes de «tot allò que podem fer amb les mans». Els gest d'arrugar un paper, fer una bola amb un full escrit, traçar uns gargots amb línies vagament paral·leles i ondulades com les corbes de relleu o els perfils d'una muntanya, evocuen unes relacions d'escala amb semblança de territori. Jordi Erola reviu el moment creador de l'artista-déu amb l'humil gest de fer una bola de paper, potser allisar-la amb saliva i mirar-la com si fos un món. Petits objectes d'art pobre, configuracions efímeres, amb una projecció poètica de dimensions infinites.

□ Obert - Funciona

Centre d'Art Cal Massó – Reus.

Els dimecres d'abril presentació del cicle *Obert - Funciona*, plataformes de soroll i moviment, cicle comissariat per Òscar Hidalgo. Conferències i actuacions articulades per allò que els seus autors anomenen «la filosofia del rizoma», és a dir, accions poètiques i visuals subterrànies i ramificades. Compta amb la col·laboració de diferents plataformes d'agitació cultural: www.lapellde llavi.org, www.putearte.com, www.artivated.com i kunst.no/origami. Una nova generació, transforma la crítica social benintencionada dels poetes visuals i performers, en una acció catapultada des de la xarxa amb un to transgressor, provocatiu i de blasfèmia gratuïta: «internet está lleno de mierda y nosotros hemos venido a ensuciarlo más».

□ Roma Amor

Museu nacional Arqueològic de Tarragona. Abril – maig.

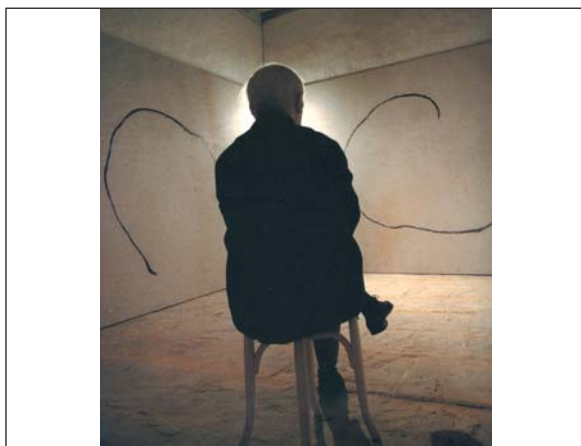
Sovint, davant d'una obra d'art antic, la nostra imaginació desperta visions del món d'on procedeix, dels mites de la seva cultura, dels patiments i plaers de la seva societat i les vides dels seus líders. Enfront d'aquestes elucubracions l'obra s'està solemne, indiferent, en l'ambient descontextualitzat del museu. Virginie Di Ricci i Jean Marc Musial han recreat per a nosaltres una bella escenografia de llum, imatge i so, amb textos de literats llatins que envolten retrats de la dinastia Julio-Claudia. La guerra, la violència, les passions i el poder són mostrats per una boira d'imatges i paraules entre les quals busquem la veritat i la fermesa de la pedra.

□ Francesc Català Roca

Sala del Col·legi d'Arquitectes de Tarragona. Abril – juny.

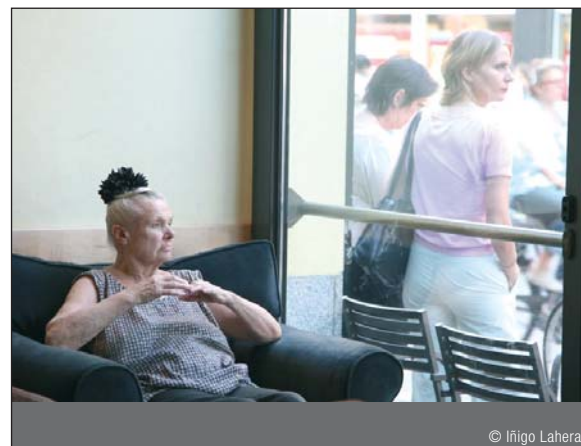
El fotògraf Francesc Català Roca va tenir cura de preservar i organitzar el seu arxiu fotogràfic. D'aquesta cura en va resultar un arxiu de 200.000 negatius i una gran quantitat de documents, fulls de contacte, revistes, publicacions, llibres, etc. Els seus fills han acordat amb el COAC la cessió del fons perquè sigui estudiat, conservat i difós sota el suport d'una institució. Català Roca va fotografiar gran nombre de monuments i edificis i va saber veure l'arquitectura amb molta intel·ligència. No és estrany, doncs, que els arquitectes es facin càrrec del seu llegat. La primera mostra que s'ha preparat del fons s'inaugura ara a Tarragona.

□ Iñigo Lahera, Òria Romaní, Carol Costa, Irene Coelho i Sergio Hernández | Construccions de figura

Antic Ajuntament de Tarragona. Abril – maig.

Alumnes de fotografia de l'Escola d'Art de Tarragona, participen a l'SCAN amb aquesta exposició de retrats i figures en un ambient o paisatge. S'enfronten a un tema històric de la pintura clàssica i moderna que la fotografia va heretar, imitant primer els codis de representació de la pintura, que després ha adaptat a la tècnica, la funció social i l'estètica del mitjà. L'exposició ofereix l'experiència de la confrontació i un espai de visibilitat molt oportú als fotògrafs creatius més joves.

□ **Sílvia Iturria | Vull ser de plàstic**

Rectorat de l'URV – Antic Escorxador. Abril.

.....
Vull ser de plàstic utilitza el llenguatge de la publicitat per fer una crítica al consum de la bellesa artificial. Sílvيا Iturria fa una paròdia esperpèntica de la utilització de les convencions de l'ideal femení per a la indústria de la cosmètica i de la cirurgia estètica. Partint de l'autoretrat i de la modificació de la pròpia imatge, l'autora utilitza el propi cos en una *performance* compromesa. Imatges absurdes i ridícules d'una dona que s'imposa pròtesis de plàstic i de carn de porc, es presenten com a anuncis en tanques situades en paratges desolats. Dones i paisatges anorreats per la sequera del sentit comú.

□ **Jordi Boldú | 25.011 ànimes**

.....
Capella Sant Roc – Valls. Març – abril.

.....
 Jordi Boldú té una vella afició, és col·leccionista d'aniversaris. Recull les dates d'aniversari de persones que coneix, les ordena i juga amb les afinitats i les associacions que creen. Ara ha realitzat un treball/procés a Valls amb una base conceptual que defineix com: «El món és un teixit de persones... i el lloc és la gent». Una instal·lació a La Capella ofereix el suport per recollir els aniversaris del màxim de gent de Valls que ha d'autoritzar prèviament la seva utilització (artística?). Amb les dades recollides es publicarà un catàleg/pòster que quedarà com a testimoni de tot el procés i de les relacions personals establertes i possibles de començar. El pòster es repartirà gratuïtament, seguint la seva voluntat de fabricar lleugers objectes artístics, fàcils de difondre i repartir.

□ **Stephane Couturier | Melting point**

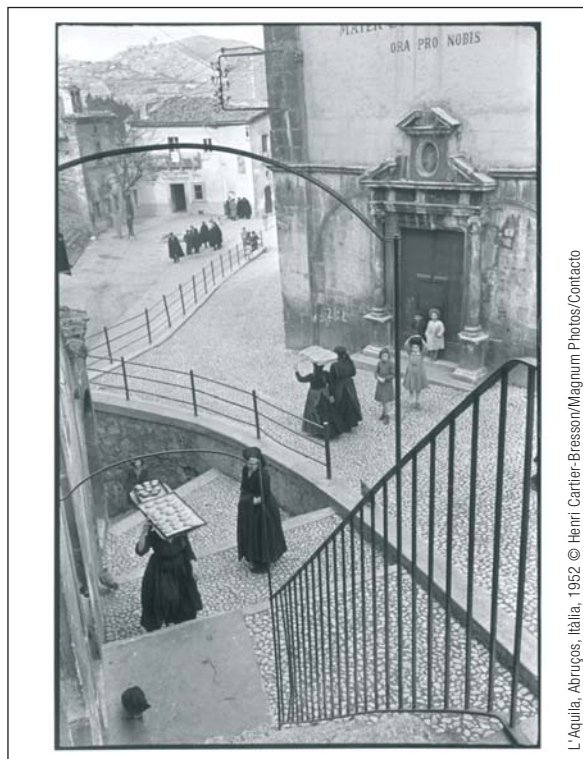
.....
Tinglado 2 – Port de Tarragona. Abril – juny.

.....
 Fotògraf francès nascut a Neully el 1957, Couturier és un autor de reconeixement a l'alça, reclamat per mostres i certàmens de tot el món. Explora el paisatge i les ciutats des d'una visió múltiple que modul·la amb els recursos de l'ambigüitat, l'abstracció, la geometria, la repetició, la suma de punts de vista i un sentit equívoc de l'escala. Incideix a destacar efectes sorprenents del color i revela com a insòlites i extraordinàries unes imatges que podrien ser reals i que, de fet, es basen en documents visuals capturats de la realitat quotidiana.

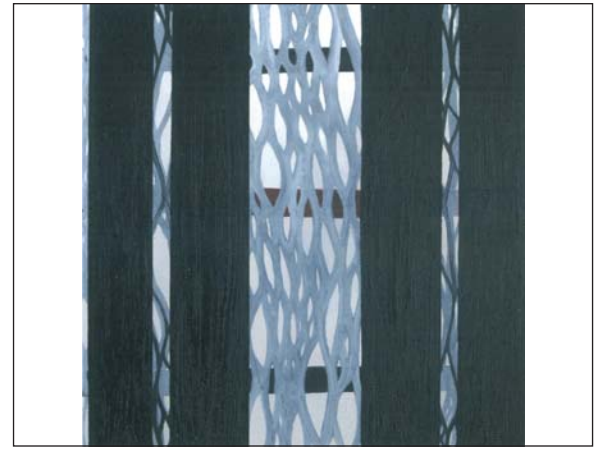
□ **Joan Bagés | Càlida construcció**

.....
Audició. Palau Episcopal de Tortosa. Novembre de 2007.

.....
 Recordem per insòlita la proposta musical de Joan Bagés inspirada en l'obra de Jaume Rocamora, en un concert dividit en dues parts: una composició acusmàtica (sons quotidians tractats digitalment) i la composició *Interseccions per a fagot*, interpretada per Pepa Fusté. Anteriorment ja s'havien fet audicions de *Càlida Construcció (1.1)* a l'auditori Patin de París i al Macba. El músic de Flix ja havia posat so a l'exposició *El laberint* que Rocamora va presentar a Tarragona el 2004.

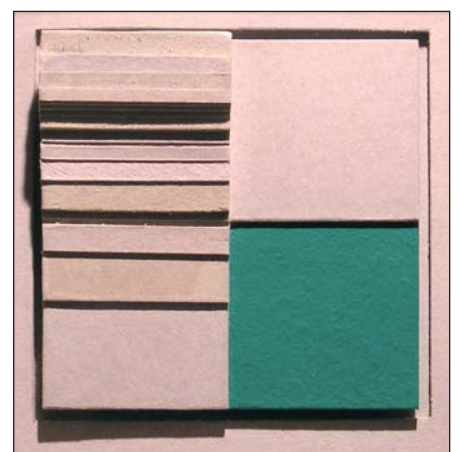
L'Aquila, Abruzzos, Itàlia, 1952 © Henri Cartier-Bresson/Magnum/Contacto

□ **Àlvar Calvet | Aquí i allí. Entre el blanc i el negre**

.....
Sala Àgora – Cambrils. Març – abril.

.....
 Un recull de retrats abstractes pintats amb l'estil propi de l'autor (geometria aproximativa, línies i quadrícules, fons expressius) ens presenta les personalitats de dos grups de ciutadans marroquins, uns que viuen al Marroc i uns altres emigrats a Espanya. Prèviament els ha preguntat sobre temes clau de la seva vida o caràcter i les respostes li serveixen per codificar una interpretació visual d'aquestes persones. Els qüestionaris presentats junt amb les obres ens permeten entrar en el procés creatiu de l'artista.

□ **Henry Cartier-Bresson**

.....
Centre Social i Cultural "la Caixa" Tarragona. Gener – maig.

.....
 Molt completa retrospectiva de l'historic fotògraf, dibuixant i cineasta francès (1908 -2004) que recorre quaranta anys de professió com a fotògraf. L'exposició es presenta amb la cita del fotògraf: «fotografiar és posar el cap, l'ull i el cor en el mateix punt de mira» per trobar «l'instant decisiu». Entre 1930 i 1970 va fer un gran nombre de reportatges en els seus viatges per Àfrica, Mèxic, els Estats Units, l'Índia, Rússia, Cuba i altres països. Especialment interessant per a nosaltres fou la seva estada a Espanya fent un documental sobre els hospitals de la zona republicana, temps en què va fer també moltes fotografies de la vida quotidiana en temps de guerra. Va ser membre fundador de l'agència Magnum el 1947, en defensa dels drets professionals dels fotògrafs reporters. La seva és una fotografia humanista i estètica en un just equilibri ètic.

BALANZA: LA MATÈRIA I LA PARAULA

// RAQUEL MEDINA

.....
Galeria Antoni Pinyol – Reus. Març.
www.antonipinyol.com

.....
José Carlos Balanza (Logroño, 1958), artista de plena dedicació que es prodiga bastant a les nostres comarques (fou guanyador del darrer Premi Salou de Recerca pictòrica), ens ha ofert recentment a la galeria Pinyol de Reus l'exposició titulada DENTRO.

.....
Encara que els seus orígens estan en la pintura i que, de fet, encara se sent pintor, afirma que és l'obra en cada cas el que decideix el suport. De fet el fil conductor i autèntic fonament de tota la seva obra pluridisciplinar (fotografia, vídeo, escultura, instal·lació, pintura i tota mena d'hibridacions) és el component reflexiu, perquè és el pensament allò que l'impel·leix a crear. La definició d'artista com a arquitecte de les pròpies idees li escau perfectament

a Balanza, però en el seu procés de creació hi ha un altre element cabdal: la paraula. Necessita atrapar el pensament, massa fugisser, mitjançant la paraula escrita, en Balanza l'escriptura no és una justificació de l'obra ni un simple acompanyament sinó el complement idoni; a través de la paraula ordena les idees i les eleva a teoritzacions que es concreten en les obres tangibles.

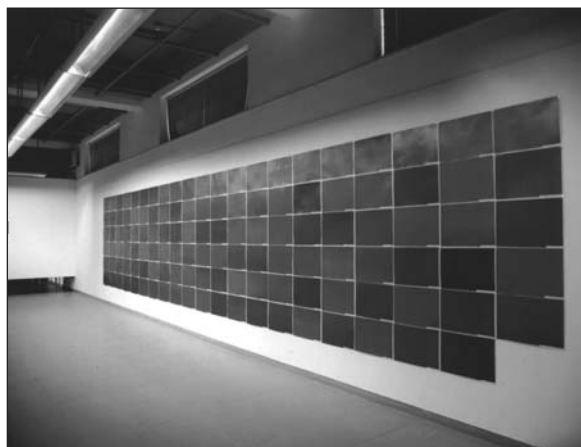
El seu és doncs un art de conceptes, però no pas desmaterialitzat, la matèria, sòbria i contundent (sovint el ferro, però també l'acer, l'alumini, la pedra, la fusta o el vidre) tot i que està al servei del missatge aporta un necessari valor de presència, d'immediatesa primitiva i tangible perquè Balanza es mou entre l'estricta contemporaneïtat (amb el cas de la fotografia i el vídeo, especialitat amb què participa al proper *Loop* i on la tangibilitat esdevé pura visualitat) i els ressons ancestrals. Sigui manipulant la matèria o bé obviant-la, la praxis de l'art és per a ell una eina ineludible d'observació i anàlisi de la realitat, perquè necessita per inserir-se dins la realitat que l'envolta fer-la seva, interioritzar-la, subjectivitzar-la, fins i tot tergiversar-la bastint una argumentació pròpia a la mida de les seves idees.

Dentro o més exactament *ortneD*, el títol d'una de les obres principals extensiu a l'exposició, significa el descobriment d'un mateix en allò que contempla, és a dir

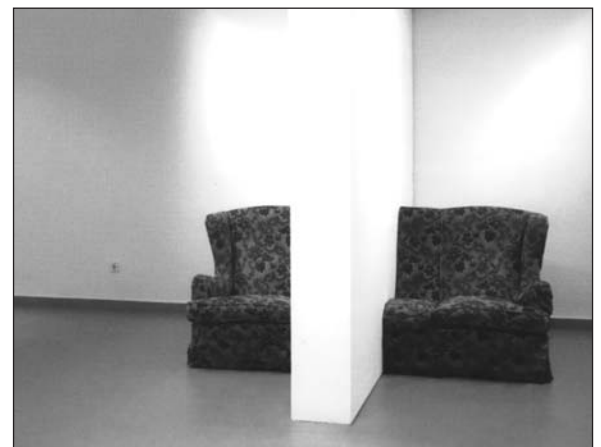
la mirada a l'exterior des de l'interior. Les peces presentades són un bon exemple de com l'escultura malgrat en bona part ha deixat de ser antropomòrfica tanmateix no ha deixat de ser antropocèntrica, ja que sovint ve a centrar-se en la posició de l'individu davant dels dilemes sorgits d'una praxis existencial indiferenciada de la praxis artística; així, l'artista esdevé una mena d'exegeta de la realitat. No és estrany, doncs, que la percepció del temps, de l'espai o de l'univers constitueixi el tema de la majoria de les obres de la mostra, en especial *El suceso del mundo*, composta de dos canals de vídeo i un cub-capsa de ferro, però potser una de les més interessants és *Arte fantasma*, dotze cubs d'acer amb un lletra retallada a làser en cada un dels seus costats pertanyents a una frase («Hay cosas del futuro que ya están presentes pero para verlas hay que cambiar la mirada») que interpreta l'art «como un fantasma de futuro, un viajero proveniente del tiempo venidero, que se aparece para quedarse en el presente y pautar un entendimiento ulterior», per això mai no som capaços d'entendre'l en el present amb la plenitud del seu significat. Una esplèndida metàfora que evidencia perfectament la profunditat poètica de la seva paraula (element físicament present en moltes de les seves obres tant d'aquesta mostra com de tota la seva trajectòria) i la lucidesa intel·lectual de les seves reflexions.

Belleza rasgada, de José Carlos Balanza.

Biennial de Valls 2007. Obra de Verónica Aguilera, guanyadora del Premi Guash-Coranty.

Biennial de Valls 2007. Obra d'Eulàlia Rovira Solanas.

DIVERSITAT I PENSAMENT

// ALBERT MARTÍNEZ LÓPEZ AMOR

.....
La Biennial de Valls 2007 aplegà l'obra de 12 artistes joves
.....
Museu de Valls. Desembre 2007 – gener 2008.

.....
Valls va consolidant pas a pas l'aposta per les arts visuals contemporànies. Un procés tranquil, de llarg recorregut, que enguany ha fet un salt més, amb la interessant programació de la Capella de Sant Roc, que complementa molt bé el que des de fa anys és el gran eix artístic de la ciutat, de perfil més institucional i abocat a la representació: la Biennial de Valls-Premi Guasch Coranty, que a principi del 2008 va cloure una edició marcada per l'heterogeneïtat,

per la reivindicació de la subjectivitat i del quotidià i, en definitiva, pel fet d'entendre l'art com «a lloc de pensament», en paraules de Ferran Barenblit, un dels membres del jurat d'aquesta convocatòria.

En una mostra tan variada sol ser difícil destacar uns noms per damunt d'altres. Una primera aproximació, potser la més òbvia, ens porta a parlar de les artistes premiades pel jurat. Verónica Aguilera mostra un mosaic de més de cent fotocòpies del mateix color blau impreses a copisteries diferents. El resultat fa ben tangible la proclama «copiar és crear». Per la seva part, Gal·la Uriol proposa una pintura de la inconcreció i la fugacitat, un reflex del reflex que en un segon ens ofereix un retrovisor o un toll d'aigua. La tercera guardonada és Emilia Latorre; els seus dibuixos són rastres subtilíssims, transcendents, a partir de quelcom tan prosaic com un sobre d'oficina.

Juntament amb elles tres, la Biennial va seleccionar altres 12 noms. Va cridar l'atenció la palpable absència de les tecnologies de la comunicació, substituïdes per tècniques més manuals. Alineades amb un corrent de crítica institucional, i travessades alhora pel sarcasme, hi ha les obres de Ricard Trigo i Efrén Àlvarez. En el camp del vídeo, Mireia Pallarès i David Oca, amb sengles peces de gran impacte i registres molt divergents. Més pintura, les obres de Gustavo Marrone, Elisabet Pizarro i Miguel Ángel Aguirre. Eulàlia Rovira i Laia Estruch proposen instal·lacions molt absorbents en base a peces de mobiliari. Cal citar també Daniel Jacoby, amb unes peces sobre paper on reflexa una certa obsessió matemàtica, i els quadres geomètrics de Luz Broto. I en clau fotogràfica, la meravellosa sèrie d'Octavi Aballí, una d'aquestes obres que fan venir ganes de més fotografia.

**CARTOGRAFIES
CONTEMPORÀNIES**
MÚRCIA ESTRENA BIENNAL

// GLÒRIA POU

.....
Estratos. Proyecto Arte Contemporáneo. Gener – març.
www.pacmurcia.es

.....
El mapa de l'art contemporani internacional es va atapeït de cites a un ritme que és difícil de seguir. Cada dia anem incorporant nous topònims a cada museu, biennial o esdeveniment artístic que s'inaugura. Múrcia acaba de posar el seu nom en aquest mapa, esperem que de manera definitiva, amb la recent presentació de la primera edició de PAC (Proyecto de Arte Contemporáneo) amb format de biennial. A la Consejería de Cultura y Deportes de la Comunidad de Múrcia, des d'on s'ha ideat i dirigit el projecte, són conscients que en aquest moment aquesta fórmula és altament qüestionada i han volgut posar l'èmfasi en dos objectius claus que pretenen donar-li un aspecte diferenciador envers d'altres esdeveniments d'aquest tipus. El principal ha estat col·locar Múrcia en el panorama de l'art contemporani internacional i treballar perquè no es

quedi en un cop d'efecte i es consolidi de manera definitiva. Per aquest ambició primer objectiu l'estratègia ha estat la més adequada i també la més recurrent: encarregar el projecte a un comissari dels anomenats «estrella»: Nicolas Borriaud. Aquest, lluny d'acomodar-se i fer una exposició que caigués en els clixés de biennial-espectacle, ha sabut plantejar un projecte seriós de factura impecable. Partint del caràcter arqueològic que ofereix la mateixa naturalesa de la ciutat, *Estratos* és una reflexió sobre com podem llegir el present superposant els diferents estrats que formen el passat. Per il·lustrar el seu discurs ha convidat a artistes que suporten la tesi del projecte de manera molt coherent en el seu conjunt. La selecció va des de la recuperació de peces de fa alguns anys com les de Bernd & Hilla Becher, Bleda y Rosa, Cyprien Gaillard, Marc Lombardi, Gregor Schneider o Allan McCollum fins a produccions molt recents com les de Joachim Koester, Jimmie Durham o el meravellós vídeo d'Eve Sussmann & The Rufus Corporation. De totes les propostes destacaria especialment per haver sabut entendre l'essència del projecte i per la seva vinculació amb la ciutat les de Lara Almarcegui, Mark Dion i Abraham Poincheval & Laurent Tixador. A més, una premissa també prioritària ha estat

aprofitar la densa xarxa d'institucions i agents culturals de la ciutat. Múrcia és una ciutat perifèrica dins el context de l'art contemporani espanyol, però compta amb un teixit local molt ben armat que Borriaud ha sabut assimilar i lluny de treballar d'esquenes a la ciutat ha aprofitat i engrescat tot aquest context utilitzant vuit centres de la Consejería de Cultura y Deportes, tot creant una ruta per tota la ciutat que ofereix alhora l'oportunitat de conèixer-la. Amb Borriaud al capdavant del projecte, el paper del públic s'ha tingut molt en compte. En aquest sentit, ha estat un segon encert encarregar la coordinació a Urroz Proyectos que ha tingut molta cura de l'espectador tant en l'àmbit pedagògic i d'acollida, com de difusió i comunicació. Al PAC l'acompanyen altres iniciatives que li donen un marc més ampli: un curs d'art contemporani, beques internacionals per a artistes murcians i des de la mateixa Consejería s'ha organitzat el Festival SOS 4.8 (Festival internacional de *acción* artística sostenible) amb comissaris també de solvència contrastada i amb una vocació idèntica al PAC basant-se aquest cas en el format, tan explotat també, de festival.

Esperem que aconseguixin tots els seu objectius i, *si las autoridades lo permiten*, tinguem PAC per molt anys.

CDAN. Fotografia © Fernando Ávila.

Biennial de Múrcia. Obra de Lara Almarcegui.

ART, NATURA I... TERRITORI
// CÈLIA DEL DIEGO THOMAS

.....
Centro de Arte y Naturaleza - Fundación Beulas, Huesca.
www.cdan.es

.....
El CDAN neix l'any 2006 dins el marc del projecte Arte y Naturaleza i s'ubica a l'edifici projectat per Rafael Moneo inspirat en les formacions geològiques dels Mallos de Riglos com a tret distintiu de la natura d'Osca.

A més d'aquesta característica construcció —emplaçada als afores de la ciutat— que actua de seu de gestió i informació, el projecte, encara en expansió, es desplega geogràficament per la demarcació gràcies a sis intervencions en el paisatge, la més antiga de les quals és *A circle in Huesca* del Richard Long que data del 1994, una parcel·la cedida per José Beulas i María Sarrate que es transformarà en centre d'estudi i investigació, així com un altre edifici encara inexistent que permetrà ampliar els

serveis actuals per potenciar la projecció nacional i internacional del projecte i, amb ella, l'objectiu d'esdevenir un indret de referència en tots aquells temes que posen en relació l'art i la natura amb la cultura contemporània.

A més a més de l'especificitat, però, a l'hora de definir la tipologia i activitat d'un nou equipament cultural, cal portar a terme un exercici previ de mapeig del territori amb la finalitat de cercar una relació d'equilibri entre les mancances detectades i la no duplicat i complementarietat de l'oferta existent. En aquest sentit, calia valorar les exposicions que programen el Centro Raíces i el Centro Cultural del Matadero, així com altres iniciatives entre les quals destaquen l'Art lab —una aula interdisciplinar al servei del creador multimèdia, amb possibilitats d'editar vídeo, so i arquitectures interactives digitals amb assessorament tècnic— o bé el Festival Periferias, pel caràcter transversal del seu plantejament, incloent música, teatre, arts visuals, etc.

En aquest context, el CDAN s'enfronta al repte d'assumir

el paper de museu i centre d'art al mateix temps. Fet que implica, d'una banda conservar, documentar i difondre les dues col·leccions que ha acollit —l'esmentada col·lecció itinerari d'art i natura i la col·lecció Beulas-Sarrate establerta en fundació l'any 2000— i, d'una altra, arrelar el centre al teixit sociocultural tant de la ciutat d'Osca com de la província homònima —mitjançant un programa d'exposicions i activitats didàctiques que contempla des de visites guiades per a tot tipus de visitants fins a jornades més especialitzades, dedicant especial atenció al públic infantil amb la intencionalitat de fidelitzar-lo. I és que un centre d'aquestes característiques no s'ha d'accontentar amb la profusió i difusió de la cultura arreu del territori sinó que ha de cercar un trànsit de l'ús passiu del servei o l'assistència a una activitat cap a la implicació més o menys activa de la ciutadania en el seu funcionament per tal de generar sinergies que enforteixin la xarxa cultural de l'entorn i assolir, així, a la llarga, un triple objectiu de divulgació, formació i suport a la creació contemporània.

EACC

ESPAI D'ART CONTEMPORANI DE CASTELLÓ

// IVAN FAVÀ VIVES

www.eacc.es

En els darrers quinze anys hem vist com ciutats sense una tradició aparent en la creació i difusió de l'art contemporani han creat centres d'art com una aposta política i cultural amb finalitats diverses. Tant a l'estat espanyol com arreu d'Europa s'han materialitzat projectes amb estratègies diferents, com la regeneració d'un espai urbà o l'aposta per esdevenir una icona en els circuits turístics i culturals que alimenten les economies de moltes ciutats.

Un d'aquests centres és l'Espai d'Art Contemporani de Castelló creat el 1999 amb un edifici de nova planta al centre de la ciutat. Era una iniciativa de la societat Castelló Cultural, en la qual participen la Diputació Provincial i la Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana. La direcció va ser encomanada al crític José Miguel García Cortés, que des del primer moment va afrontar el problema d'aconseguir contactar amb una població poc habituada a les iniciatives que es pretenien dur a terme i, alhora, obrir-se a l'exterior.

En aquest sentit, el centre va definir un discurs propi i diferenciat, que no partia d'un fons propi com en altres casos, i que volia incidir en la tendència o problemàtica general de l'art en el tombant de segle. Així, es va apostar

per propostes poc convencionals, de tipus interdisciplinar, que posaven l'accent en la problemàtica artística i social des d'un pensament teòric i crític. Es va recórrer a noms internacionals i es van produir exposicions com la trilogia *Micropolíticas: Arte y cotidianidad*, que il·lustrava des de l'art els problemes de la societat i l'individu arrelats a l'evolució política, social i ideològica de les tres darreres dècades. També *A sangre y fuego*, *Héroes caídos*, o *Contra la arquitectura: la urgencia de re-pensar la ciudad*, amb un plantejament dialèctic amb allò que representen les ciutats i el seu entorn, els seus processos d'hibridació i el paper que l'art hi pot desenvolupar, es va poder veure l'obra d'artistes de l'àrea de Castelló i les seves reflexions entorn a l'àmbit local en les diferents edicions de *Contemporàni@. Cultura visual de Castelló*.

S'hi van programar exposicions, tallers, cicles de cinema, conferències, publicacions i concerts que van donar veu a artistes i crítics de l'àmbit internacional, i es va fer un esforç de difusió molt gran en els principals mitjans. Tot plegat, en poc temps el centre es va convertir en un referent estatal. Per tant, en tan sols cinc anys l'EACC havia seguit una trajectòria brillant que demostrava que amb una voluntat institucional decidida era possible un projecte com aquest en una ciutat com Castelló.

Ara, en darrer terme l'art és un element més de consum i el públic potencial és el que és. A més, malgrat la vocació de reflexionar sobre la societat a la que es dirigia i amb qui volia interaccionar, no ha trobat el caliu o la complicitat d'una ciutat que sempre l'ha vist estranyament. Davant

d'això, i malgrat ser un projecte volgutament independent, com l'havien proclamat tots els seus tècnics i gerents, va acabar provocant el recel de l'opinió pública i, de retruc, dels polítics.

Així, l'EACC no ha estat exempt d'interferències que han provocat diferents episodis lamentables, si més no curiosos, com el seu tancament el 2004 durant prop d'un any, després de la destitució del seu responsable i el breu interinatge de Manuel García, que també va deixar el càrrec després d'un presumpte cas de censura de l'exposició *Tinieblas*, sobre el tema de la violència, per part dels responsables de la Conselleria de Cultura.

El seu successor, Juan de Nieves, membre de l'equip anterior, va continuar amb la mateixa filosofia de generar pensament i crítica social, intentant accentuar la interacció amb la societat. Simbòlicament començava amb una ampliació del centre obrint-lo a l'exterior, amb el projecte *Prótesis institucional* de l'arquitecte Santiago Cirugeda, i amb intervencions al carrer com els tallers duts a terme no sense polèmica per Antoni Miralda.

En els darrers mesos però, s'ha produït un nou relleu en la direcció i una nova situació d'incertesa. Novament els rumors sobre la ingerència política en la programació i els amiguismes han amagat la veritable tasca del centre i han convertit l'EACC en escenari de confrontació d'interessos, potser com a manifestació irònica d'allò que es pretenia des del primer moment: ser reflex de la societat en què es troba.

Dalt: exterior del centre. L'estructura anexada a l'edifici és la *Prótesis Institucional*, de Santiago Cirugeda. Baix: fotografia de la cafeteria, dissenyada per Daniel Buren. © Pascual Mercé.

Esquerra: Imatge de la biblioteca, inaugurada recentment. Fotografia © Carme Ripollès.

Dalt: fotografia de la sala amb l'exposició *Cold Cuts*, de Johnj Knight. © Pascual Mercé.

TARRACO, MIRADA ACTUAL
EXPOSICIÓ COL·LECTIVA
DE FOTÒGRAFS A L'ENTORN
DE TARRAGONA I EL SEU
PASSAT ROMÀ

// FRANCESC PERRAMON

.....
Sala Exposicions Caixa Tarragona. Març – maig.
.....

La Fundació Caixa Tarragona i la comissària Chantal Grande ens proposen una exposició amb un projecte prou ambiciós. Les fotografies exposades entusiasmaran a alguns visitants, a d'altres els deixaran més indiferents; difícilment, però, podrem deixar de reconèixer que el Camp de Tarragona està necessitat de més exposicions d'arts plàstiques com aquesta, amb un plantejament que pretén donar-nos centralitat en el debat artístic català, si més no, en l'àmbit de la fotografia.

«Tarraco, Mirada Actual» ha reunit sis fotògrafs de primer nivell en el panorama de la fotografia contemporània catalana: Jordi Bernadó, Bleda y Rosa, Toni Catany, Joan Fontcuberta, Jorge Ribalta i Xavier Ribas (molts d'ells, certament, vinculats a la Galeria Forvm). A aquest fotògrafs s'ha afegit un setè nom vinculat a la nostra ciutat: Lluís Vives. A tots ells se'ls ha demanat la creació d'una sèrie de fotografies sobre l'entorn de Tarragona cercant els vestigis del seu passat romà. D'aquesta manera Tarragona passa a ser la matèria primera d'una obra artística contemporània i diversa d'alt nivell. Tot un regal per a la ciutat.

Xavier Ribas presenta un tríptic sobre les ruïnes romanes absorbides per l'aparcament d'un centre comercial. Aquest «no lloc», mostra paradigmàtica de la nostra difícil convivència amb el passat romà, a penes ha necessitat de retòrica fotogràfica per dotar de gran interès la peça.

La lectura més esteticista ha vingut de la mà de Toni Catany amb una extensa sèrie d'imatges nocturnes sobre la Part Alta. Són imatges tenebroses, gairebé pictorialistes, que juguen també amb un estricte domini de l'espai representat i la composició.

L'exercici més purament conceptual queda de la mà de Joan Fontcuberta, que recrea els mosaics romans del Museu Arqueològic a través del *software* de mosaics

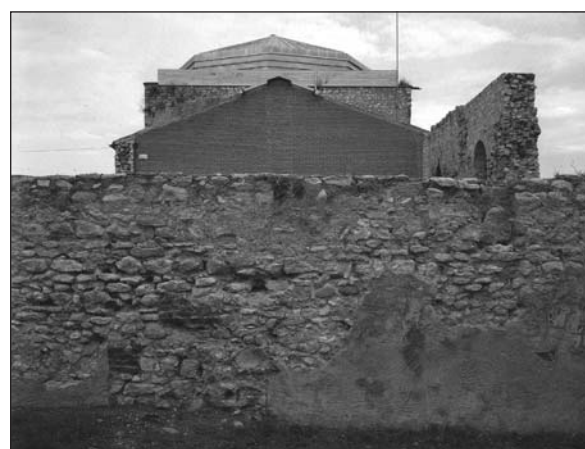

d'imatges *freeware*. Les fotografies juxtaposen milers d'imatges apropiades del Google a partir de paraules significatives. Qualsevol aproximació documental o esteticista a aquestes imatges seria, entenem, poc adequada. L'exercici se centra en els interrogants i les reflexions que suscita aquest projecte intel·lectual. A l'igual

que en la pel·lícula d'*El Show de Truman*, on totes les imatges eren falses..., el protagonista s'aproximava a la veritable imatge de la seva estimada juxtaposant fragments d'imatges diverses; un mosaic de mentides per aproximar-se a una certesa.

La bellesa de les vil·les romanes centra les imatges de Bleda y Rosa sobre la vil·la d'Els Munts i les imatges de Lluís Vives sobre la vil·la de Centelles. De tota manera les dues sèries plantegen més obertament enigmes conceptuals sobre la naturalesa fotogràfica. La sèrie de Bleda y Rosa sembla interrogar-se sobre els límits de la fotografia, de l'arqueologia i del propi llenguatge verbal per atrapar i descriure un espai. Lluís Vives, per la seva banda, genera una sèrie d'imatges en què la vil·la de Centelles queda sotmesa a la disciplina fotogràfica. Són una sèrie d'imatges frontals i simètriques en què l'enquadre està en el trànsit imperceptible entre la descripció d'un objecte natural o arquitectònic i l'escala del paisatge pròpiament dit. A l'espectador no li queda més remei que mirar amb intensitat i consciència l'objecte i la seva relació amb l'espai. Al capdavall, l'espectador torna a experimentar la contemplació de la natura que van inventar els romans amb les seves vil·les fora de la ciutat.

Les imatges de Jordi Bernadó i de Jorge Ribalta remetent, també, a aquest exercici visual i conceptual de tornar a mirar. Jordi Bernadó juga amb les perspectives, les distàncies i els fons sobre una mateixa estàtua, en una sèrie d'imatges que ens interroguen sobre què mirem i les relacions que establim. Jorge Ribalta ens presenta també una sèrie d'imatges que tot i semblar un reportatge més instantani, també juga a complexes juxtaposicions, tant de naturalesa formal com conceptual. Al final, la pervivència de Roma es troba en tota mena d'objectes i accions que abracen d'una manera o altra tota la vida de la ciutat.

**DE SUPLANTACIONS,
APROPIACIONS I
VIRTUALITATS:
EL MISTERIÓS CAS DEL
CENTRE D'ART INEXISTENT**

// ALBERT MACAYA

La desmaterialització de l'obra artística a la segona meitat del segle xx assenta les bases per a un procés de canvis que s'accentuen en l'esfera virtual. Un cop hem assumit que les qualitats materials de l'art no tenen, necessàriament, un rol essencial en la seva concreció, estem oberts a la possibilitat de formes artístiques sense fisicitat, virtuals. I entre elles, com no podia ser d'altra manera, Internet és l'espai privilegiat. La xarxa de xarxes està cridada a ser una interessantíssima via de producció i difusió artística. Les propostes de *net art* i els projectes artístics hostatjats a l'esfera virtual apunten cap a direccions ben diverses. Com s'ha dit sovint, una de les sacsejades més significatives que ha aportat Internet a l'art –l'art tal i com l'enteniem fins abans d'ahir- i a la producció cultural en general té a veure amb la democratització dels canals de distribució: avui, gràcies als cercadors i a les noves xarxes socials propiciades per les TIC, qualsevol pot erigir-se, per compte i risc propi, en emissor de missatges; missatges que escapen en bona mesura a qualsevol tipus de control.

No és estrany, doncs, que dins d'aquesta diversitat de formes artístiques que trien Internet com a vehicle, tinguin una especial importància les de caràcter compromès o

reivindicatiu. Penso, per citar alguns exemples prou coneguts, en les propostes amb clara voluntat activista de Minerva Cuevas (www.irational.org/mvc), Guillermo Gómez Peña (www.pochanostra.com), Rogelio López Cuenca (www.lopezcuenca.com) o Antoni Abad (www.zexe.net).

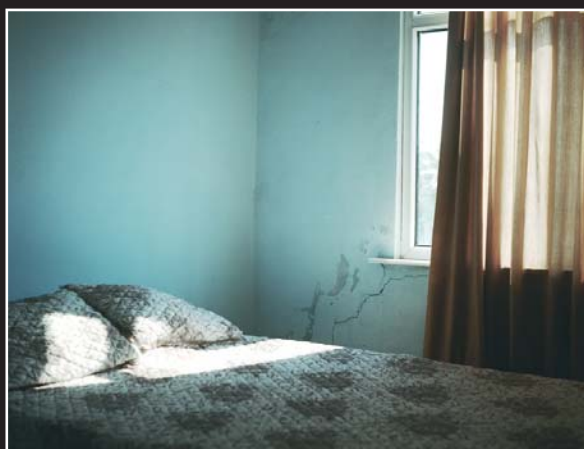
A l'entorn del Camp de Tarragona hi ha una certa tradició d'art reivindicatiu, que s'ha concretat més aviat en forma de trameses de correu. Entre aquestes trameses, han sovintejat les reivindicacions relatives a la pròpia escena artística i cultural del territori i a la tebiesa dels poders públics a l'hora de potenciar l'art contemporani. Però no ha sigut fins a temps recents que l'arena artística local ha començat a registrar propostes que empren la xarxa com a suport i/o vehicle. Recentment, un recurs tan senzill i a l'abast com el correu electrònic ha servit per donar forma a una sorprenent proposta que conté una riquesa de sentits difícil de sospesar en una lectura apressada.

El correu electrònic s'ha convertit en una eina de treball tan habitual –i tan envaïda de brossa- que sovint no prestem prou atenció als correus de desconeguts. Quan, fa un parell de mesos, un ampli col·lectiu d'artistes i agents culturals de les comarques de Tarragona van rebre un mail emès per centredartcalmasso@aol.es, entre molts dels destinataris la sorpresa devia ser notable en llegir el missatge següent: «Stock virtual d'artistes locals. Qui fa la feina? per suplir la ineficàcia del Centre d'Art Cal Massó aquestes son les primeres adquisicions». A continuació, un ampli llistat d'artistes i creadors visuals de la zona, amb les seves respectives adreces hostatjades al portal MySpace. Probablement van ser uns quants els estupefactes

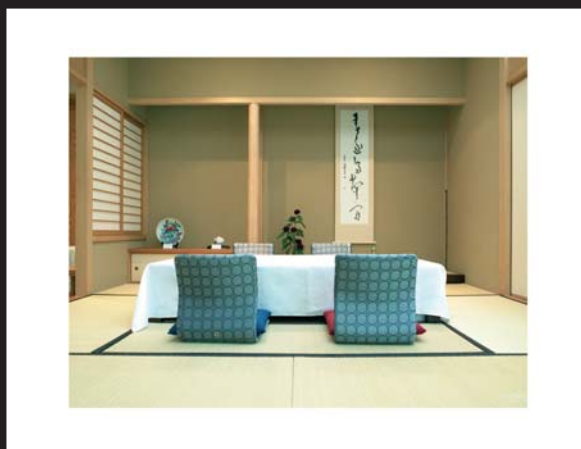
en clicar damunt el seu nom i comprovar com algú havia creat un lloc a My Space amb la seva identitat. Espero no desvetllar cap secret comprometedor en dir que l'autor de la proposta és Alexandre Galera.

L'apropiació de personalitats i llenguatges artístics va ser un recurs sovintejat a l'art americà de la segona meitat dels anys 80, amb antecedents tan sonats com el cèlebre LHOOG de Duchamp i s'ha convertit des d'aleshores en una estratègia per a qüestionar la sacralització de l'autoria en la modernitat. El mateix Alexandre Galera, en un tercer missatge de correu electrònic que tancava la proposta, afirmava haver assajat «un treball sobre la identitat i la manca de valor d'un nom en l'espai públic total». Retornava als receptors la pregunta «és això *net art*?»

A ningú se li escapa, però, que en la tramesa hi ha quelcom més que una reflexió asèptica sobre autoria i identitat. La frase poc condescendent amb Cal Massó palesa la intencionalitat crítica de la iniciativa. Cal Massó ha estat la resposta a una vella reivindicació del col·lectiu artístic de Reus. Probablement el fet de comptar amb una infraestructura dedicada específicament a l'art contemporani hauria de considerar-se com un important avanç. Però és obvi que un contenidor té sentit en la mesura que es justifica pel seu contingut. Què és el que cal esperar d'un centre d'art a una ciutat com Reus? Està Cal Massó acomplint les expectatives creades i essent un factor decisiu per a la dinamització cultural en l'àmbit de les arts visuals? La proposta de Galera inaugura el debat.

SCAN. Exposició *Talent Latent. Kaza ve Kader. Work in progress*, 2004. © Ali Taptik.

SCAN. Exposició *Talent Latent. Extraterritorial Spaces*, 2006-2007. Japan. © Fiona Hackett.

Cal Massó real. *Alter ego del Cal Massó virtual en l'acció de suplantació a Internet*.

□ EDITORIAL #5

Amb l'arribada de la primavera, no podem oblidar l'aposta per la cultura de la imatge que, de la mà de la Generalitat de Catalunya, s'ha generat arreu dels municipis catalans des de l'any 1982 i de forma bianual.

Dins d'aquest context s'emmarca la vocació tarragonina

per programar exposicions i esdeveniments fotogràfics per aquestes dates, fins al punt de depassar les expectatives de la institució promotora. És per aquest motiu que, al número cinc d'*Artiga*, com a observatori ja consolidat de les nostres comarques, hem volgut repassar les diverses manifestacions fotogràfiques existents al Camp de Tarragona, des de la compilació dels arxius d'imatge fins

a la recent creació de la Fundació Fòrvm. I, com no, el festival d'àmbit nacional SCAN 08 que encetem aquest any i que s'ha ubicat precisament aquí cercant objectius de descentralització, però també com a reconeixement a la trajectòria de la nostra ciutat, des d'on es pretén promoure el treball d'artistes emergents així com la reflexió i diagnosi sobre l'estat actual de la fotografia a Catalunya.

□ **CRÈDITS ARTIGA:** Direcció: Assumpta Rosés // Consell de redacció: Cèlia del Diego, Ivan Favà, Assumpta Rosés i Antonio Salcedo // Correcció de textos: Agnès Toda // Disseny i maquetació: Alexandre Ayxendri □ Apartat de Correus 4119. 43007, Tarragona // artiga@art-tarragona.com // Versió digital: www.art-tarragona.com